

Evropské četnické síly: Budoucnost vojenských a policejních aktivit v zahraničních misích a operacích

17. září 2004 byla v Noordwijku v Holandsku podepsána dohoda o vytvoření **evropských četnických sil** (EGF - European Gendarmerie Force). Dohoda byla výsledkem předchozí evropské vrcholné schůzky v Nice. Iniciátorem dohody byla Francie. Celkem pět zemí (Francie, Itálie, Nizozemsko, Portugalsko a Španělsko) se rozhodlo vybudovat mezinárodní jednotku vojenské policie. Všechny uvedené země mají vojenskou policii ve svém vojenském statusu a jsou schopny plnit povinnosti policie v oblastech konfliktů. Mohou posílit místní policii nebo v případě potřeby převzít policejní úkoly samy.

Evropské četnické síly neboli EUROGENDFOR budou fungovat jako dobře vycvičené síly rychlé reakce, schopné rychlého rozmístění do prostorů mírových nebo stabilizačních misí pod záštitou EU, OSN nebo NATO. Jejich mottem je latinské heslo *Lex paciferat* – Zákon přinese mír. To zcela vystihuje základní úkol evropských četnických sil: přísné vynucování zákona a obnovu bezpečného prostředí.

V lednu 2006 bylo ve Vincenze v Itálii vytvořeno velitelství EGF (EGF HQ). V současnosti je zde pod velením italského generála umístěna jednotka EGF spolu se zástupci z jiných členských zemí. Jednotka je plně profesionální a je otevřena ostatním zemím EU.

Na inaugurační ceremoniál byli pozváni mj. i zástupci Polska a Rumunska. Členství v EGF je otevřeno zemím majícím ve vojenském statusu policejní síly, jako Národní francouzské četnictvo (*Gendarmerie nationale*), italští karabiniéři (*L'Arma dei Carabinieri*) nebo španělská *Guardia Civil*. Patří sem i státy jejichž vojenské policie jsou na základě zvláštních právních předpisů oprávněny zasahovat v civilním sektoru. Polsko i Rumunsko tato kritéria splňují.

Potenciální členství polského **Vojenského četnictva** (*Żandarmeria Wojskowa* - polský název vojenské policie) v EGF by vycházelo z jedné dříve založené speciální jednotky vojenské policie (VP). V současnosti probíhají snahy o zařazení Polska do této nově vytvořené entity.

Záměrem je nasadit EGF v operacích mimo hranice EU, dovolující postupné nahrazování vojenských sil policejními silami tam, kde výzvy zákona a pořádku mají primární důležitost. Mohou také podporovat úkolové kriminální policejní jednotky, nebo bojovat proti terorismu a organizovanému zločinu.

Budoucnost EGF vypadá skvěle. Jejich vytvoření není jen výsledkem nových výzev, které se objevily na počátku 21. století. Je to také reakce na potřebu zvýšeného nasazení sil se schopnostmi vojenské policie v krizemi zmítaných oblastech světa. Základním rysem EGF je vojenský status jejich jednotek (organizace, struktura velení) posílený jejich policejní přípravou a příslušnou právní pravomocí. Jednotka se může plně integrovat se systémy vojenského velení (jako jeden z jeho prvků) a je připravena těsně spolupracovat s ostatními složkami ozbrojených sil.

Charakter jednotek, jejich výcvik a vybavení jim dávají schopnost působit v jakékoli fázi krizové operace nebo konfliktu. V počáteční fázi konfliktu, kde dominantní roli hrají pravidelné vojenské síly, mohou EGF plnit policejní úkoly vedle armády. Ve druhé fázi operace

role EGF roste. Mohou své úkoly plnit nezávisle, nebo ve spolupráci s armádou. V této fázi operace je úlohou EGF mimo jiné spolupráce s místní policií a s mnohonárodními policejními jednotkami působícími v operaci.

Největší role EGF by přišla na řadu v konečné fázi operace. Zde je možné aby EGF plně nahradily armádu. Je to rovněž fáze, kdy je moc předávána civilním orgánům. Proto je rostoucí potřeba jednotek s vojenským policejním statutem, protože mohou být zapojeny do humanitárních aktivit, přípravy místní policie, veřejného práva a plnit další úkoly. Tato třetí fáze operace je rovněž nejdelší. To je důvod potřeby sil typu EGF.

V současnosti na mnoha místech světa tuto třetí fázi operace policejního typu provádí vojenské jednotky. Mise jako KFOR (Kosovo), SFOR (Bosna), UNIFIL (Libanon) a UNDOF (Sýrie) dlouhou dobu potřebovaly jednotky typu EGF. Jsou lépe připraveny na úkoly hlídkování, pátrání po osobách a prohlídky objektů, blízkou ochranu, zabezpečení míst kriminálních činů, podporu policejních a pohraničních hlídek, poskytování pomoci místním úřadům. Dnes z důvodů nezbytnosti všechny tyto úkoly plní vojenské jednotky, i když jsou mimo oblast své odpovědnosti.

EGF mají typickou policejní výbavu, nesmrtící zbraně a lehká vozidla pro plnění typických úkolů třetí fáze operace.

Ve fázi prevence krize mohou EGF být nasazeny samostatně, nebo společně s větším vojenským kontingentem. EGF rovněž mohou být prvkem vojenských sil. V jiné variantě mohou prosazovat právo a plnit jiné úkoly pod civilním vedením.

Jak koncept ukazuje, jsou EGF vynikajícím nástrojem odstraňování konfliktů a krizí, zejména v přechodném období mezi vojenskou a stabilizační fází operace. S ohledem na poslední jsou hlavní úkoly EGF následující:

- vynucování práva a pořádku,
- vyšetřování kriminálních činů, pátrání, zajišťování a doprava kriminálních živlů k příslušným orgánům; úkony před soudním řízením,
- zajišťování bezpečnosti osob a majetku, eliminace občanských nepokojů, kontrola davu, udržování pořádku za mimořádných okolností,
- plnění zpravodajských úkolů,
- podpora a výcvik místní policie a poradenství pro ni,
- funkce pohraniční policie a podpora místních pohraničních hlídek.

EGF byly vytvořeny hlavně pro plnění úkolů delegovaných EU, mohou ale působit i pod záštitou OSN, OBSE, NATO a jiných mezinárodních organizací.

Po rozhodnutí o účasti v dané operaci budou EGF vedle jejich velení posíleny takto:

- operační složkou odpovědnou za občanská práva a pořádek,
- vyšetřovací složkou určenou k boji s terorismem a jinými závažnými zločiny,
- složkou logistické podpory (dodávky, opravy, zdravotnická péče).

Pokaždé před zahájením operace přispěje členská země podle svých schopností jednotkou předem dané velikosti. Je na každém členském státu určit zda si přeje dané mise nebo operace se zúčastnit. Nevyřešena zůstává otázka financování mise, ta pravděpodobně bude řešena před zahájením každé operace.

EGF mají schopnost rychlé reakce, mohou během 30 dnů shromáždit 800 vojenských policistů.

Operační standardy jednotek EGF stanoví mezirezortní výbor na vysoké úrovni. Každá země odpovídá za udržování těchto standardů. Příprava a výcvik prvků jádra sil probíhá v jednotlivých zemích. Výcvik se má řídit směrnicemi doporučenými velitelem EGF a schválenými pracovní skupinou. Je třeba zdůraznit, že iniciativa EU vytvořit síly dvojí policejní a vojenské povahy byla souběžná se současnými snahami NATO o **vytvoření mnohonárodního praporu VP**. [2] V průběhu pražské schůzky v roce 2002 Polsko tuto iniciativu představilo a bezprostředně poté takovou jednotky vytvořily čtyři země: Česká republika, Slovensko, Chorvatsko, Polsko.

Zatímco se na koncepci EGF pracovalo, byly v Polsku vytvořeny speciální jednotky vojenské policie. V současnosti mají celkem 1500 profesionálních vojenských policistů, kteří jsou souběžně cvičeni v plnění policejních úkolů a vojenské taktice typické pro speciální jednotky. Cílem je jednotka v počtu 2000 vojenských policistů. Jedna z těchto specializovaných jednotek tvoří páteř mnohonárodního praporu VP NATO. Druhá žádá o členství v EGF. Polské speciální jednotky vojenské policie byly budovány bez konzultace s tvůrci EGF, ale při srovnávání těchto sil jsou jisté podobnosti zjevné. To se týká výcviku, úkolů a vybavení, jež tyto jednotky používají.

Polské zkušenosti z mírových operací a stabilizačních misí znovu potvrzují potřebu velké jednotky uniformované vojenské policie se schopností rychlého nasazení. Jednotky připravované a vybavené pro plnění úkolů policejní podpory poskytnou velitelům sil ve stabilizační fázi operace významnou výhodu.

Poznámky:

- [1] Generálmajor Bogusław Pacek (nar. 1954) je bývalým velitelem polské vojenské policie. Slouží 28 let v mnoha funkcích a hodnostech od vojína po generálmajora. Je tvůrcem speciálních jednotek polské vojenské policie. Major Piotr Płonka je důstojníkem velitelství vojenské policie ve Varšavě.
- [2] Prováděcí dohoda byla slavnostně podepsána ve Varšavě dne 12. 6. 2007 vedoucími představiteli zúčastněných zemí. Mezinárodnímu praporu velí Polsko, které je takzvaným vedoucím státem. Do jednotky vysílá 140 vojenských policistů. Slovensko vyčlenilo 34 a Česká republika 33 vojáků. Prapor doplňuje zhruba 30 vojenských policistů z Chorvatska. Česká republika přispívá do struktury praporu několika příslušníky štábu včetně náčelníka operační skupiny, a především četou dopravně pořádkové služby. Zdroj: www.natoaktual.cz.

*kpt. Mgr. Jan Čermák,
mluvčí Vojenské policie AČR*

I přesto někteří lidé tvrdí, že bezpečnějším cílem by byla stabilita, zvláště pak na Blízkém východě. Problém je, že usilovat o stabilitu na úkor svobody nevede k míru – to vede k 11. září 2001. Politika tolerování tyranie je morálním a strategickým selháním. Je to chyba, jakou svět v jednadvacátém století nesmí zopakovat.

Z projevu amerického prezidenta George Bushe na mezinárodní konferenci prodemokratických aktivistů v Praze 5. 6. 2007, zpravodajství ČTK.